

องคมนตรีกับอุดมการณ์กษัตริย์นิยมใหม่ในระยะเปลี่ยนผ่านทางการเมืองไทย

อิทธิพล โคตะมี*

บทคัดย่อ

บทความนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสนอเรื่องสำคัญ 2 เรื่อง คือความเข้าใจต่อสถานการณ์วิกฤติทางการเมืองไทย นับตั้งแต่ก่อนและหลังการรัฐประหาร สัมรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งในปี 2549 ผ่านบทบาททางการเมืองขององคมนตรี โดยใช้กรอบการอธิบาย บทบาทขององคมนตรี จากฐานคิดของ อุดมการณ์กษัตริย์นิยมใหม่ (modern monarch) ประการแรก ผู้เขียนได้ทำการอธิบาย ฐานที่มาของสถาบันองคมนตรี เพื่อต้องการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในเงื่อนไขทางการเมืองของสถาบันองคมนตรี (possibility of political conditions of a privy council) ในฐานะตัวแสดงของอุดมการณ์กษัตริย์นิยมใหม่ ในระยะเปลี่ยนผ่านทางการเมืองไทย ประการที่สอง ผู้เขียนได้ทำการวิเคราะห์แบบแผนการใช้อำนาจ (pattern of power) ขององคมนตรีภายใต้อุดมการณ์กษัตริย์นิยมใหม่ และแสดงให้เห็นถึงผลจากการใช้อำนาจดังกล่าวต่อวิกฤติทางการเมืองไทยว่ามีลักษณะอย่างไร โดยสถาบันองคมนตรีทำหน้าที่สวมรับบทบาททางด้านของกษัตริย์ ในการน้อมนำพระราชดำรัส เพื่อแสดงออกต่อพื้นที่สาธารณะ , การดำเนินงานแทนในกิจกรรมของพระราชกรณียกิจ , ความเห็นทางการเมืองในช่วงสถานการณ์ตึงเครียด , การเป็นตัวแทนอำนาจบารมีผ่านการเข้าพบของกลุ่มการเมืองต่างๆ เช่น กองทัพ กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย และ คณะตุลาการของศาลยุติธรรม เป็นต้น

บทความนี้จึงมุ่งวิเคราะห์และอธิบายสาระสำคัญของแบบแผนการใช้อำนาจของสถาบันองคมนตรี เพื่อเสนอข้อถกเถียงและโต้แย้งถึงอุดมการณ์กษัตริย์นิยมใหม่ขององคมนตรี ซึ่งจะนำไปสู่แนวทางการอธิบายวิกฤติทางการเมืองไทยที่ผ่านมาให้เห็นภาพคมชัดยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: สถาบันองคมนตรี/ บทบาท/ สถาบันพระมหากษัตริย์

* รัฐศาสตรบัณฑิต, วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Privy Council and Modern Monarch in Thai Political Transition

Ittipol Kotame *

Abstract

This paper aims to present two important points for the superior understanding of Thailand political crisis, of which before and after coup d'état on the elected government in the year 2006. It is analyzed with the framework of the Privy Council political roles that is relied theoretically on the modern monarch ideology. First, the author explained the root of the Privy Council, in order to analyze the possibility of political conditions of the Privy Council as a representative of the modern monarch ideology. Second, the authors analyzed the pattern of exercise of power of the Privy Council, with the modern monarch ideology. In addition, the characteristic of using such power under the circumstance of Thailand political crisis was described. The Privy Council has been playing the major role of monarchy representative. It represents some monarchy's functions. To explain, it transfers the monarchy's political speeches to the public sphere, executes the royal activities as the representative, provides the political view points during the tense political circumstances, and represents the political power, in which the People's Alliance for Democracy (PAD), Royal Thai army, and the Court of Justice judges needed to ask for the political assistance.

Eventually, this paper also proposes the arguments on the modern monarch ideology of Privy Council. Consequently, it will lead to the sharper and the unambiguous explanation of Thailand political crisis.

Keywords: Privy Council/ Role / Monarchy

* B.Pol.Sci., (Politics and Government), College of Politics and Governance, Mahasarakham University

วิกฤตการเมืองในระยะเปลี่ยนผ่าน

ปี พ.ศ.2548-2549 "สนาม" แห่งการต่อสู้ทางการเมืองได้ย้ายจากรัฐสภามายังท้องถนน และบ้านบุคคลสำคัญ นับตั้งแต่รัฐบาลพรรคไทยรักไทยสั่งปลดรายการเมืองไทยรายสัปดาห์สัญจรของนายสนธิ ลิ้มทองกุล โดยให้เหตุผลว่า มีการนำพระราชดำรัสมาใช้โจมตีกันในการเมือง (ผู้จัดการออนไลน์, 15 กันยายน 2548.) ประกอบกับหนังสือเรื่อง "พระราชอำนาจ"¹ ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการอภิปรายถึงสถานะความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างสถาบันกษัตริย์กับการเมืองไทย สอดรับกับกระแสความไม่พอใจตัวนายกรัฐมนตรี ถึงการแก้ไขกฎหมายเพื่อขยายหุ้น ที่เกี่ยวพันกับบริษัทใกล้ชิดกับนายกรัฐมนตรี (ไอพีออนไลน์, 18 มกราคม 2549) ขยายตัวเป็นการชุมนุมใหญ่ในต้นปี 2549 ในนาม "พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย" ขณะที่นักวิชาการชั้นนำ ได้เคลื่อนไหวอย่างคึกคัก มีการเรียกร้องผ่านราชเลขาธิการและประธานองคมนตรี เพื่อถวายฎีกาขอพระราชทานนายกรัฐมนตรี ตามมาตรา 7 ในรัฐธรรมนูญ² นอกจากนั้น บ้านพักสี่เสาเทเวศร์ ของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรี ก็ได้รับการต้อนรับจากมวลชน ฝ่ายต่างๆ ในการเคลื่อนขบวนไปยื่นหนังสือถึงประธานองคมนตรี ขณะเดียวกัน พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ก็ประกาศไม่รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ภายหลังจากการเข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นผลจากการเลือกตั้ง ในวันที่ 2 เมษายน 2549 เพียงผ่านพ้นไป (ผู้จัดการออนไลน์, 4 เมษายน 2549)

การเมืองไทยเดินเข้าสู่ความตึงเครียดยิ่งขึ้น เมื่อวันที่ 25 เมษายน 2549 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระราชดำรัสแก่ฝ่ายตุลาการทั้ง 3 ศาล ได้แก่ ผู้พิพากษาศาลฎีกา, คณะตุลาการศาลปกครอง, คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จนนำไปสู่การประชุมร่วมกันของทั้ง 3 ศาลในการแก้วิกฤตทางการเมืองด้วยการตีความกฎหมาย นักวิชาการบางท่านอธิบายลักษณะดังกล่าวว่าเป็น “ตุลาการภิวัตน์”³ (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2538, หน้า. 147-148) หลังจากการน้อม

¹ หนังสือชื่อ "พระราชอำนาจ" เขียนขึ้นในปี 2548 โดยนายประมวล รุจนเสรี อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย เนื้อหาในบทอาเศียรวาทได้ถูกนายสนธิ ลิ้มทองกุล ผู้ดำเนินรายการเมืองไทยรายสัปดาห์ นำไปอ่านออกอากาศเป็นเหตุไปสู่ขบวนการปลดรายการในที่สุด เนื้อหาสำคัญที่ถูกอ่านมีความว่า "นายปิยะ มาลากุล ณ อยุธยา ได้อัญเชิญกระแสพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาแจ้งกับนายประมวล ว่าเมื่อได้ทอดพระเนตรแล้ว ได้มีพระราชดำรัสว่า "...เราอ่านแล้ว เราชอบมาก เขียนได้ดี เขียนได้ถูกต้อง"

² ในรัฐธรรมนูญ 2540 หมวดที่ 1 มาตราที่ 7 บัญญัติไว้ว่า "ในเมื่อไม่มีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญนี้บังคับกับกรณีใดๆ ให้วินิจฉัยกรณีนั้นไปตามประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข" สำหรับผู้ที่มิชอบบทในการร่างฎีกาเพื่อถวายให้มีการพระราชทานนายกรัฐมนตรี คือ ศ.ดร. ชัยอนันต์ สมุทรวนิช นักวิชาการทางด้านรัฐศาสตร์คนสำคัญของสังคมไทย ดูใน คำนำถ้อยคำสนธิ, ปรากฏการณ์สนธิ : จากเสื้อสีเหลืองถึงฟ้าพันคอสีฟ้า, 2549

³ มีนักวิชาการหลายท่านพยายามอธิบายความชอบธรรมในการแทรกแซงการใช้อำนาจผ่านหลักการแบ่งแยกองค์กรผู้ใช้อำนาจอริปไตยไว้หลายท่าน เช่น ชีรยุทธ บุญมี, ปราโมทย์ นาคทรรพ เป็นต้น ส่วนคำอธิบายที่สำคัญน่าจะมาจากนักกฎหมายมหาชนคนสำคัญที่ว่า "กรณีที่ถูกกฎหมายที่ออกมานั้นมีข้อความไม่ชัดเจนหรือต้องมีการพิจารณาว่า กฎหมายขัดกับรัฐธรรมนูญหรือไม่"

นำพระราชดำรัสครั้งนั้น ศาลยุติธรรมชั้นต้น ได้พิพากษาจำคุกคณะกรรมการเลือกตั้งโดยไม่รอลงอาญา⁴ ประกอบกับการเคลื่อนไหวบนพื้นที่สาธารณะอย่างต่อเนื่อง องค์กร รวมทั้งองค์กรที่มาจากฝ่ายตุลาการโดยอ้างการตัดสินของศาลยุติธรรมได้กระทำลงไปนามพระปรมาภิไธย (วิชามหาคุณ, วารสารศาลยุติธรรม ปีที่ 4, เล่ม 1, หน้า 17) วิกฤตทางการเมืองที่ผูกโยงองค์กรเข้าไปเป็นตัวแสดงทางการเมืองหลัก ถูกขบขันให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เมื่ออุดมการณ์กษัตริย์ใหม่ได้กลายเป็นภาพแทนของการแสดงออกทางการเมืองขององค์กรต่อพื้นที่สาธารณะ ผ่านการเคลื่อนไหวทางการเมืองขององค์กร ที่มีสายสัมพันธ์กับกองทัพ ศาลยุติธรรม รวมทั้งโครงสร้างทางการเมืองที่นับรวมองค์กรผนวกเข้ากับสถาบันกษัตริย์ คำถามคืออุดมการณ์ดังกล่าวทำงานอย่างไร แบบแผนทางการเมืองได้สร้างการรับรู้ทางการเมืองในระยะเปลี่ยนผ่านไปอย่างไร การพิจารณาจากบทบาทขององค์กรจึงมีความสำคัญ ถ้าหากภารกิจทางประวัติศาสตร์ของการศึกษาการเมืองจำเป็นต้องวางอยู่บนพื้นฐานของการเปิดพื้นที่การรับรู้ใหม่ในการอธิบายวิฤตทางการเมืองไทย

เส้นทางสถาบันองค์กร

คณะองค์กรเริ่มต้น ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อปี พ.ศ. 2417 เมื่อพระองค์ทรงแต่งตั้ง "ปรีวี เกลนซ์ล" ขึ้นมา หรือเรียกอีกอย่างว่า "ที่ปรึกษาในพระองค์" (รายงานการประชุมเสนาบดีวันที่ 27 สิงหาคม รัตนโกสินทรศก 111) ในรัชกาลต่อมา พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงบัญญัติคำว่า "องค์กร" ขึ้นมาแทนที่คำว่า "ปรีวี เกลนซ์ล" และพระราชทานตำแหน่งให้กับข้าราชการในพระองค์กว่า 227 คน ในปีพุทธศักราช 2470 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงโปรดเกล้าฯ ยกเลิก พระราชบัญญัติองค์กร จุลศักราช 1236 และโปรดเกล้าฯ ให้ใช้พระราชบัญญัติองค์กร พุทธศักราช 2470 คำว่า "องค์กร" จึงใช้แทนคำว่า "ปรีวี เกลนซ์ล" (บรรศักดิ์ อูวรรณ, 2545) อย่างเป็นทางการนับแต่นั้นมา สัดส่วนที่หนึ่งในองค์กรสภาจำนวนมากจึงเป็นที่รองรับเจ้านายหลายพระองค์ โดยมีบทบาทเป็นที่ปรึกษา แต่อย่างไรก็ตามองค์กรก็ทำหน้าที่แตกต่างจาก "เสนาบดีกระทรวง" ใน

นั้นย่อมต้องพิจารณาถึงองค์กรที่จะมีหน้าที่ ควบคุมกฎหมายที่ออกโดยรัฐสภาว่าคือองค์กรใด ซึ่งจากประเด็นดังกล่าวนี้ได้มีการยอมรับถึงแนวคิดที่ให้ศาลมีอำนาจในการควบคุมกฎหมายที่ออกโดยรัฐสภา ดังที่ปรากฏในคดีบรรทัดฐาน คือ *Marbury v. Madison* ที่ได้วางหลักไว้ว่า ศาลยุติธรรมมีอำนาจวินิจฉัยว่ากฎหมายที่สภาออกเกรงตราขึ้นนั้น ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญและใช้บังคับไม่ได้ ซึ่งเป็นการตัดสินทั้ง ๆ ที่รัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติไว้โดยตรง"

⁴ พิพากษาเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2549 ให้จำคุก พล.ต.อ. วาสนา นายปริญญา และนายวิระชัย จำเลยที่ 2-4 ตาม พ.ร.บ. ว่าด้วย กกต.ฯ ไว้คนละ 4 ปี โดยไม่รอลงอาญา และให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นเวลา 10 ปี ส่วน พล.อ. จารุภัทร จำเลยที่ 5 นั้นได้ลาออกจาก กกต. ไปก่อน นายถาวร โงทกจึงถอนฟ้อง ต่อมาจำเลยที่ 2-4 ยื่นอุทธรณ์ ซึ่งศาลอุทธรณ์ พิพากษายืนตามศาลชั้นต้น ขณะที่จำเลย 2-3 ยื่นฎีกา ขอให้ศาลยกฟ้องด้วย ดูใน คำพิพากษาของศาลฎีกาคดีหมายเลขคำ อ.1234 /2549

ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ที่มีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน 12 กระทรวง ตามการปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ในปี พ.ศ. 2435

ตามพระราชบัญญัติองคมนตรี พุทธศักราช 2470 พระมหากษัตริย์จะทรงโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความสามารถในราชการแผ่นดินเป็นองคมนตรี มีวาระดำรงตำแหน่งจนกษัตริย์ผู้ทรงแต่งตั้งนั้นได้เสด็จสวรรคตและอยู่ต่อได้อีก 6 เดือน กษัตริย์จะทรงคัดเลือกกรรมการที่มีคุณวุฒิ มีความสามารถด้านต่างๆ จำนวน 40 คน เป็นสภากรรมการองคมนตรี สภากรรมการองคมนตรีนี้ ทำหน้าที่คล้ายสถานิติบัญญัติคือ พิจารณาร่างกฎหมายต่างๆ อาทิ กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นต้น พึงสังเกตว่าสภากรรมการองคมนตรีในรัชสมัยนี้ทำหน้าที่คล้ายสภาที่ปรึกษาราชการแผ่นดิน (เคาน์ซิลออฟสเตท) ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว การแต่งตั้งเจ้านายให้ั่งในองคมนตรีสภาเป็นจำนวนมากและรับตำแหน่งกินเงินเดือนในคลัง ขณะที่ราษฎรพบกับความยากลำบากเร้นแค้น เป็นส่วนหนึ่งของกระแสไม่เอาเจ้า ตั้งแต่ท้ายรัชกาลที่ 5 จึงเกิดขึ้น ข้าราชการทหารและพลเรือนที่ถูกสร้างมาจากการปฏิวัติสังคมของ รัชกาลที่ 5 เริ่มไม่พอใจในระบบที่ให้ประโยชน์พิเศษกับราชวงศ์ และในที่สุดก็นำไปสู่การปฏิวัติ 2475 (Kullada Kesboonchoo Mead ,2004) อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัติองคมนตรี พ.ศ. 2470 ก็ได้ถูกยกเลิกหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ในปี 2475

หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาสู่ระบอบประชาธิปไตย ในเวลาเช้ารุ่งของวันที่ 24 มิถุนายน 2475 พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยาม (ชั่วคราว) พุทธศักราช 2475 มิได้รับรองสถานะขององคมนตรีแต่อย่างใด รวมถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 รัฐธรรมนูญที่ได้รับอิทธิพลจากฝ่ายคณะเจ้าด้วย กล่าวได้ว่าสถานะและบทบาทของอดีตสมาชิกคณะองคมนตรีในเวลานั้นจำนวนมากได้กลายสภาพเป็นฝ่ายปฏิปักษ์คณะราษฎร(ญัฐพล ใจจริง,2556, หน้า 46-49) ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยามพุทธศักราช 2489 ที่ให้ความสำคัญต่อระบบรัฐสภาที่มาจากกาเลือกตั้งของประชาชน ก็ปฏิเสธการจัดตั้งคณะองคมนตรีอันเป็นมรดกจากสมบูรณาญาสิทธิราชย์อย่างสิ้นเชิง จนกระทั่งการเปลี่ยนแปลงที่ลดความทรงจำของคณะราษฎรได้มาถึง

หลังการรัฐประหารที่นำโดยจอมพลผิน ชุณหะวัณ ,กลุ่มนิยมเจ้าและพรรคประชาธิปัตย์ ทำให้เกิดรัฐธรรมนูญที่รับรองสถานะขององคมนตรีขึ้นมาอีกครั้ง ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยามพุทธศักราช 2490 เพียงแต่รัฐธรรมนูญฉบับนี้มีได้ใช้คำว่า “องคมนตรี” แต่ใช้คำว่า “อภิรัฐมนตรี” (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2490 มาตรา 4) จุดมุ่งหมายสำคัญของอำนาจองคมนตรีในรัฐธรรมนูญฉบับนี้คือ การที่องคมนตรีสามารถลงนามสนองพระบรมราชโองการ ปัญหาในทางหลักการข้อนี้ถูกอธิบายจากปัญญาชนจารีตนิยมที่พัฒนา

เป็นกลุ่มปัญญาชนอนุรักษนิยมใหม่⁵ (เกรียงศักดิ์ เชษฐพัฒน์นิข ,2550)ว่าเป็นการลงนามโดย
บทบัญญัติรัฐธรรมนูญเท่านั้น ส่วนไพโรจน์ ชัยนามนักรัฐศาสตร์คนสำคัญได้โต้แย้งปัญญาชน
จารีตไว้ว่า

"การที่ให้องคมนตรีลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ จึงอาจมีผลเสีย
ในทางอื่นๆ ได้หลายทาง เพราะองคมนตรีไม่ต้องรับผิดชอบต่อรัฐสภา อนึ่ง
ให้สังเกตว่ารัฐธรรมนูญของเราฉบับที่ 5 นี้ (พ.ศ.2492) มีบทบัญญัติให้ผู้อื่น
เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแทนรัฐมนตรีมากกว่า
รัฐธรรมนูญฉบับก่อนๆทั้งสิ้น" (ไพโรจน์ ชัยนาม, 2495, หน้า 135)

ท่ามกลางสถานการณ์บ้านเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตยของไทยเป็นระยะ คณะองคมนตรี
จึงยังมีอยู่มาจนถึงรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน แต่ทว่าในช่วงทศวรรษที่ 2490-2500 การถกเถียงถึง
ปัญหาขององคมนตรียังคงดำเนินต่อไป ประจักษ์ทางกฎหมายมหาชนได้เปรียบเทียบ ถึงความต่าง
ของคณะองคมนตรีระหว่างระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์กับระบอบประชาธิปไตยไว้อย่าง
น่าสนใจว่า

"ถ้าจะกล่าวตามหลักประชาธิปไตยโดยเคร่งครัด การมีคณะองคมนตรีไม่
ชอบด้วยประชาธิปไตยนัก เพราะพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญนั้นไม่
ควรมีคณะที่ปรึกษาอย่างอื่นนอกจากคณะรัฐมนตรีของพระองค์ และเป็น
หลักที่ "ผู้ใดมีอำนาจ ผู้นั้นจะต้องมีความรับผิดชอบ" แต่คณะองคมนตรีเป็น
ผู้กล่าวความเห็นต่อพระมหากษัตริย์โดยไม่ต้องมีความรับผิดชอบต่อ
ประชาชนตามวิถีทางรัฐธรรมนูญ ถ้าปรากฏว่าคณะองคมนตรีกล่าว
ความเห็นผิดพลาด ก็ไม่มีทางให้คณะองคมนตรีรับผิดชอบได้ต่างกับ
คณะรัฐมนตรีซึ่งเมื่อสภาผู้แทนราษฎรไม่ไว้วางใจแล้วก็ต้องออกจาก
ตำแหน่ง" (หยุต แสงอุทัย, 2500 ,หน้า 31-32)

⁵ ในเรื่องแนวความคิดอนุรักษนิยมโดยเกรียงศักดิ์เสนอว่า แนวความคิดอนุรักษนิยมใหม่แนวความคิดนี้จะกำหนด
ความสัมพันธ์ของโครงสร้างสถาบันทางการเมืองของไทยในช่วงครึ่งหลังของทศวรรษ 2510 โดยได้นำเสนอว่าในสังคมนการเมือง
แบบจารีตนั้นแม้ว่าจะเป็นแบบพ่อปกครองลูกในยุคต้น (สุโขทัย) และแบบเทวราชา ในสมัยอยุธยา แต่ทว่าในท้ายที่สุดแล้วระบอบ
ทั้งสองได้เข้ามาผสมผสานกันจนได้สร้างลักษณะของสถาบัน "พระมหากษัตริย์แบบไทย" ขึ้นประกอบกับการที่พระมหากษัตริย์
และประชาชนไทยต่างนับถือพระพุทธศาสนา จึงทำให้ทั้งพระมหากษัตริย์และประชาชนไทยอยู่ในโลกเดียวกัน สถาบัน
พระมหากษัตริย์ไม่หลุดลอยจากประชาชน รวมทั้งจะพบว่าพระมหากษัตริย์ของไทยนั้นจะมีลักษณะเป็นเสรีนิยมคือปกครองด้วย
ธรรมเสมอมา ดังนั้นการจะเปลี่ยนแปลงไปสู่ประชาธิปไตยที่ถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับสังคมไทยนั้นก็ต้องเป็นระบอบที่
พระมหากษัตริย์ทรงขยายสิทธิแก่ประชาชนให้มีส่วนร่วมในการปกครอง หมายความว่าประชาชนสามารถตั้งพรรคการเมือง มีการ
เลือกตั้ง มีรัฐสภา มีนายกรัฐมนตรีที่มาจากการเลือกตั้งหรือไม่ต้องมาจากการเลือกตั้งก็ได้แต่พระมหากษัตริย์ก็จะทรงอยู่ในฐานะ
พระประมุขโดยทรงมีพระราชภารกิจในการควบคุมและรักษาคุณอำนาจในสังคมนการเมือง.

จากส่วนนี้เราจะพบคำอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างหลักการประชาธิปไตยกับคณะองคมนตรีที่ดูเหมือนจะไม่สอดคล้องกันในทางหลักการ นักประวัติศาสตร์ที่เชี่ยวชาญเรื่องสถาบันกษัตริย์อย่างสมศักดิ์ เจียมธีรสกุลจะเห็นสอดคล้องกับหุุด แสงอุทัย ว่า "องคมนตรี" ในประเทศไทยขัดกับระบอบประชาธิปไตย เพราะในระบอบประชาธิปไตย ผู้ที่ทำหน้าที่ "ที่ปรึกษา" ของพระมหากษัตริย์ก็คือคณะรัฐมนตรี พระมหากษัตริย์ไม่มีความจำเป็นต้องมี "คณะที่ปรึกษา" หรือมี "กลไก" การทำงานแตกต่างหาก หากพิจารณาจากมุมมองประวัติศาสตร์การเมืองไทย สมศักดิ์ได้ชี้ว่า "องคมนตรี" ถือเป็นความพ่ายแพ้ของอุดมการณ์แบบ "คณะราษฎร ๒๔๗๕" และเป็นหนึ่งในความสำเร็จของพวกนิยมเจ้าที่พลิกกลับความหมาย ของ 24 มิถุนายน 2475 (สมศักดิ์ เจียมธีรสกุล, <http://www.thaimisc.com/freewebboard>, สืบค้น 20 กรกฎาคม 2552)

หากจะมีเรื่องหลักการของบทบาทและสถานะขององคมนตรีตามรัฐธรรมนูญประการหนึ่งที่ยังคงอยู่จนถึงปัจจุบันนั่นคือสิ่งที่ หุุด แสงอุทัย เคยกล่าวไว้ว่า "องคมนตรีแต่ละคนจะต้องไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมือง (ถ้ามี) นอกจากนี้ยังต้องไม่พัวพันกับการเมืองไม่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองเศรษฐกิจและสังคมโดยเปิดเผย" (หุุด แสงอุทัย, 2509, หน้า 226) และเมื่อเปรียบเทียบกับ องคมนตรีในต่างประเทศ องคมนตรีแทบไม่มีบทบาทสำคัญอย่างในอดีตแล้ว ไม่ว่าจะเป็องคมนตรีของประเทศ โรมานีเย อังกฤษ หรือแม้กระทั่งประเทศญี่ปุ่นที่ในอดีตองคมนตรีมีบทบาทมาก แต่ในปัจจุบัน ถือว่าไม่มีความสำคัญอีกแล้ว รัฐธรรมนูญของประเทศญี่ปุ่นในปัจจุบันก็ไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับองคมนตรีไว้เลย (ไพโรจน์ ชัยนาม, 2515, หน้า 155-156)

การเดินทางขององคมนตรีหลังการรัฐประหารในปี พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา พบว่าข้อถกเถียงขององคมนตรีจะเกี่ยวพันพร้อมๆ กับการรักษาความมั่นคงไว้ได้อย่างเป็นปึกแผ่นของฝ่ายเจ้าท่ามกลางบรรยากาศทางการเมืองรูปแบบเผด็จการทหารของ สฤษดิ์ ธนะรัชต์ และ ถนอม กิตติขจร และไม่ว่าจะเกิดรัฐประหารกี่ครั้งหรือจะเป็นการเคลื่อนไหวประชาธิปไตยครั้งใหญ่ในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 สถานะขององคมนตรีก็จะลงหลักปักฐาน ร่วมกันกับอุดมการณ์กษัตริย์นิยมใหม่ที่มาพร้อมกับประชาธิปไตยแบบหลัง 14 ตุลาคม 2516 (ธงชัย วินิจจะกูล, ประชาไทออนไลน์, 15 ตุลาคม 2548)

ถึงกระนั้นภายใต้ความที่เงียบงันนั้น ก็มีจุดสำคัญทางประวัติศาสตร์องคมนตรีเกิดขึ้น การรัฐประหาร ของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ หรือ รสช. ล้มรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ในปี 2534 ได้ปรากฏการเปลี่ยนแปลงอำนาจหน้าที่ขององคมนตรีในรัฐธรรมนูญ 2534 ซึ่งแตกต่างจากรัฐธรรมนูญก่อนหน้านั้นมา โดยมาตรา 18 ระบุว่า

ในระหว่างที่ไม่มีผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา

18 หรือมาตรา 17 ให้ประธานองคมนตรีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

ไปพลางก่อน ในกรณีที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามมาตรา 16 หรือมาตรา 17 ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ประธานองคมนตรีทำหน้าที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ชั่วคราว ในระหว่างที่ประธานองคมนตรีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามวรรคหนึ่งก็ดี ในระหว่างที่ประธานองคมนตรีทำหน้าที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ตามวรรคสองก็ดี ประธานองคมนตรีจะปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นประธานองคมนตรี มิได้ในกรณีเช่นนี้ ให้คณะองคมนตรีเลือกองคมนตรีคนหนึ่งขึ้นทำหน้าที่ประธานองคมนตรีชั่วคราว (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534, มาตรา 18)

เป็นการเพิ่มอำนาจหน้าที่ครั้งแรก ในเรื่องการสืบราชสันตติวงศ์ ให้กับองคมนตรี โดยก่อนหน้านี้เป็นอำนาจโดยตรงของสภาผู้แทนราษฎร และไม่ว่าจะเป็นรัฐธรรมนูญที่ลักษณะเผด็จการหรือประชาธิปไตย ก็ไม่เคยบัญญัติถึงหลักการนี้ รัฐธรรมนูญ 2540 และ 2550 ได้เขียนยืนยันเช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญ 2534 สมศักดิ์ เจียมธีรสกุล ยังได้อธิบายครอบคลุมไปถึง การยกอำนาจในกฎมณเฑียรบาล พุทธศักราช 2467 (ประชาไทออนไลน์, 13 ตุลาคม 2552) ความเป็นปีกแผ่นกันมากขึ้นของอำนาจของคณะองคมนตรีจึงขยายพรมแดนเข้าไปในพระราชอำนาจของสถาบันกษัตริย์ในหลายด้าน การจะทำความเข้าใจปัญหานี้เราไม่สามารถพิจารณาองคมนตรีโดยละเอียดการพิจารณาบทบาทต่อสาธารณะขององคมนตรี ด้านภาระหน้าที่, โครงสร้างอำนาจ, ความคิดทางการเมือง ผ่านมุมมองแนวคิดอุดมการณ์กษัตริย์นิยมใหม่ ซึ่งผู้เขียนจะใช้เป็นแนวทางในการอธิบาย บทบาทและแบบแผนขององคมนตรีในสมัยปัจจุบันว่าส่งผลและมีลักษณะอย่างไรท่ามกลางภาวะวิกฤติของการเมืองไทยที่กำลังเผชิญอยู่

แบบแผนของอุดมการณ์กษัตริย์นิยมใหม่ผ่านองคมนตรี

ธงชัย วินิจจะกูล ได้เสนอความเห็นถึง Modern Monarchy (ประชาธรรมออนไลน์, 21 ธันวาคม 2554) ผู้เขียนเลือกใช้คำว่า "อุดมการณ์กษัตริย์นิยมใหม่" เพื่อเป็นกรอบในการทำความเข้าใจบทบาทขององคมนตรี ธงชัยเสนอว่า "อุดมการณ์กษัตริย์นิยมใหม่" (Modern Monarchy) ของไทย มีลักษณะสำคัญอยู่ 4 ประการ ประการแรก เป็นธรรมราชา เน้นด้านพระคุณ ไม่ใช่ด้านพระเดช แนวคิดเรื่องธรรมราชากับเทวราชาไม่สามารถแยกออกจากกัน แต่เน้นด้านที่เป็นธรรมราชาของสถาบันกษัตริย์ไทย ประการที่สอง สถาบันกษัตริย์ต้องเป็น สถาบันกษัตริย์ที่ได้รับความนิยมจากประชาชน (Popular Monarchy) ไม่ใช่เพราะสังคมไทยเป็นประชาธิปไตย แต่เป็นเพราะว่าปริมณฑลสาธารณะ (Public sphere) กว้างขวางใหญ่โตขึ้น สถาบันกษัตริย์จำเป็นต้องผูกโยง

(engage) เข้ากับพื้นที่สาธารณะ ด้วยลักษณะนี้เองที่สถาบันกษัตริย์ให้น้ำหนักกับการเป็น "Popular" หรือ "Populism" มาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ประการที่สาม ต้องเป็น ทุนนิยมที่กษัตริย์มีอำนาจนำ (Royal capitalism) ประการที่สี่ มีลักษณะแบบหลังพ.ศ. 2475 เป็นต้นมา คือ ต้องอยู่เหนือการเมือง

เมื่อนำอุดมการณ์กษัตริย์นิยมใหม่มาวางบนข้อเท็จจริงทางการเมืองของบทบาทของกษัตริย์ ทำให้เราสามารถมองเห็นปรากฏการณ์ของกษัตริย์กับการเมืองได้คมชัดมากขึ้น โดยคณะองคมนตรีทำหน้าที่สวมรับบทบาทและขับเคลื่อนอุดมการณ์กษัตริย์นิยมใหม่ผ่านการกระทำทางการเมืองและกลไกของสภาองคมนตรี โดยสภาองคมนตรีซึ่งประชุมกันสัปดาห์ละ 2 ครั้ง เพื่อตรวจสอบกฎหมายและให้คำแนะนำในเรื่องต่าง ๆ แก่กษัตริย์ และกษัตริย์อาจปรึกษาหัวหน้าพรรคการเมือง ในยามวิกฤติด้วยก็ได้ (Kevin Hewison, 1997, pp.58-74) หากเราพิจารณาความคิดทางการเมืองนี้ผ่านรัฐธรรมนูญในช่วงวิกฤติการณ์ทางการเมืองไทย นับตั้งแต่ พ.ศ. 2548 ถึงปัจจุบัน ตามรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2550 ได้บัญญัติหน้าที่ขององคมนตรีไว้⁶ เราก็จะพบด้านที่สำคัญของอุดมการณ์กษัตริย์นิยมใหม่มองคมนตรีที่ผูกโยงกับสถานการณ์ทางการเมืองไทยอย่างแนบแน่น

ประการแรก ในด้านบทบาทหน้าที่ ในทางรัฐธรรมนูญถือว่าองคมนตรีเป็นผู้มีหน้าที่ถวายคำปรึกษาให้กษัตริย์ องคมนตรีจึงมีลักษณะเป็นบทบาทเชิงรับมากกว่าในเชิงรุก อำนาจและหน้าที่ที่ได้รับรองของคมนตรีให้มีหน้าที่เพียงสองประการ หนึ่งคือ การถวายความเห็น⁷ ต่อพระมหากษัตริย์ในพระราชกรณียกิจทั้งปวงที่พระมหากษัตริย์ทรงปรึกษา และสอง คือการทำหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ อย่างไรก็ตามประธานองคมนตรีก็ได้แสดงตัวอย่างของการผลิตภาพแทนของธรรมราชา โดยเผยให้เห็นจากการน้อมนำพระราชดำรัสในการแสวงหาทางออกคือการช่วยเหลือกันให้คนดีเข้ามามีอำนาจ เพื่อป้องกันคนไม่ดีเข้ามาก่อความเดือดร้อนวุ่นวายแก่บ้านเมือง⁸ อุดมการณ์กษัตริย์ใหม่ จึงมุ่งสั่งสอนพสกนิกรผ่านด้านพระคุณมากกว่าพระเดช เพื่อสร้างความเข้าใจถึงแนวคิดด้านธรรมราชาของกษัตริย์ไทย

⁶ มีส่วนที่สำคัญ 4 มาตรา ได้แก่ 1. คณะองคมนตรีมีหน้าที่ถวายความเห็นต่อพระมหากษัตริย์ในพระราชกรณียกิจทั้งปวงที่พระมหากษัตริย์ทรงปรึกษา และมีหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้(มาตรา 12 วรรค 2) 2. คณะองคมนตรี เป็นผู้เสนอชื่อผู้ใดคนหนึ่งซึ่งสมควรดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ต่อรัฐสภาเพื่อขอความเห็นชอบ ในกรณีที่พระมหากษัตริย์ไม่สามารถแต่งตั้งเองได้ (มาตรา 19 วรรค 1) 3. ในระหว่างที่ไม่มีผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ให้ประธานองคมนตรีดำรงตำแหน่งนั้นไปพรากก่อน (มาตรา 20 วรรค 1) 4. ในกรณีที่ราชบัลลังก์ว่างลงและพระมหากษัตริย์ มิได้ตั้งรัชทายาทไว้ ให้คณะองคมนตรีเสนอพระนามผู้สืบราชสันตติวงศ์ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อเสนอต่อรัฐสภาเพื่อให้ความเห็นชอบ(มาตรา 23 วรรค 2)

⁷ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยามพุทธศักราช 2490 มาตรา 13 ใช้คำว่า “ ถวายคำปรึกษา”

⁸ ชุดปาฐกถาแก่โรงเรียนนายทหาร 3 เหล่าทัพของประธานองคมนตรี พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ อาทิ “พลเอกเปรมปลุกจิตสำนึกนายร้อย จปร. เป็นทหารของชาติ ทหารของพระเจ้าอยู่หัว” มติชนรายวัน, 15 ก.ค. 2549, หน้า 2. ,พลเอกเปรมติณสูลานนท์, “บทบรรยายพิเศษในหัวข้อการเสริมสร้างการเป็นผู้นำด้วยหลักคุณธรรม ความพอเพียงและความเสียสละของ พลเอกเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรี ณ โรงเรียนนายเรือ วันที่ 28 กรกฎาคม 2549”, นววิศาสตร์ 90 : 2 (ก.พ. 2550),

อย่างไรก็ตามด้านพระเดชของสถาบันกษัตริย์ก็ถูกใช้อย่างจำกัดมาโดยตลอด แต่ก็ได้เปิดฉากอย่างสำคัญใน วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2548 เมื่อประธานองคมนตรี ออกมาแสดงบทบาทชี้นำรัฐบาลขณะนั้น ในเรื่องความมั่นคง (Thai Press Reports, 3 มีนาคม 2548.) หลังจากนั้น รัฐบาลก็จัดตั้งคณะกรรมการสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) ขึ้นมาเพื่อจัดการกับความไม่สงบในภาคใต้ องคมนตรีแสดงบทบาทชี้นำรัฐบาลในการกำหนดนโยบาย ซึ่งสวนทางกับนโยบายก่อนของรัฐบาลไทยรักไทยอย่างสิ้นเชิง บทบาทเชิงรุกของประธานองคมนตรีถูกผลิตขึ้น ในช่วงวิกฤติทางการเมืองครั้งสำคัญเกิดขึ้นอีกครั้งท่ามกลาง การก่อตัวของวิกฤติที่ยืดเยื้อในภาคใต้ของไทย

ประการที่สอง อุดมการณ์กษัตริย์นิยมใหม่⁹ ได้ถูกจัดวางให้เข้ากับการบริหารราชการแผ่นดิน ตามสถานการณ์ของรัฐบาลไทยรักไทย สถานองคมนตรีได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับการเมืองมากขึ้น องคมนตรีที่เคยเป็นข้าราชการระดับสูงที่มีปัญหากับ พ.ต.ท.ทักษิณ ได้รับพระราชทานแต่งตั้งเป็นองคมนตรีทันทีที่พ้นตำแหน่ง เช่น นายแพทย์เกษม วัฒนชัย รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการคนแรกของรัฐบาลทักษิณ นายพลเอก สุวรรณรัฐ ผู้อำนวยการ สอปร. รวมทั้งอดีตผู้พิพากษาและตุลาการไทย⁹ และ พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ อดีตผู้บัญชาการทหารบกและผู้บัญชาการทหารสูงสุด ซึ่งคนล่าสุดได้ปรากฏตัวอย่างสำคัญอีกครั้งหลังการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ภายหลังการยึดอำนาจที่มุ่งรื้อฟื้นระบอบประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญนิยมเจ้า (เกษียร เตชะพีระ, 10 มกราคม 2554, ปาฐกถา) ในเดือนมิถุนายน 2549 ที่ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ปาฐกถาที่ตึก สันติไมตรีทำเนียบรัฐบาล ได้กล่าวถึง “ผู้มีบารมีนอกรัฐธรรมนูญ” และหลังจากนั้นเขาก็กล่าวพาดพิงประธานองคมนตรีอีกครั้ง ในเดือน มีนาคม 2552 โดยเป็นการสื่อสารไปถึงผู้ร่วมชุมนุมคนเสื้อแดงที่เป็นขบวนการประชาธิปไตยที่ใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์การเมืองไทย ว่าประธานองคมนตรีคือผู้อยู่เบื้องหลังการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 (คมชัดลึก, 28 มีนาคม 2552.)

เมื่อวิเคราะห์จากสถานการณ์ผ่านมา ด้านที่สถาบันกษัตริย์อิงอยู่กับความนิยมของประชาชน (popular monarchy) ของอุดมการณ์กษัตริย์ใหม่ ถูกท้าทายมากขึ้นจากประชาธิปไตยแบบตัวแทน การแทรกแซงการเมืองผ่านองคมนตรี ได้ตัดข้ามกับหลักการประชาธิปไตยแบบรัฐสภา ปัจจัยสำคัญที่ทำให้องคมนตรีสามารถแสดงบทบาทอุดมการณ์กษัตริย์นิยมใหม่ได้อย่างมี

www.navy.mi.th/navic/document/900202a.html , และ "เปรม" ย้ายสำนักทหารอาชีพให้ลอยห่าง "คนไม่ดีแต่มีเงิน", มติชนรายวัน 1 ก.ย. 2549 , หน้า 2

⁹ ในขณะองคมนตรีชุดปัจจุบัน 18 ท่าน มีอดีตผู้พิพากษาและจากฝ่ายตุลาการ 5 ท่าน ได้รับการโปรดเกล้าแต่งตั้งเป็นองคมนตรี ได้แก่ 1.นายธานินทร์ กรัยวิเชียร, 2. นายจำรัส เขมะจารุ , 3.นายอรรถนิติ ดิษฐอำนาจ , 4. นายสุชัย ภูงาม, 5. นายชาญชัย ลิขิตจิตถะ . ในขณะที่องคมนตรีที่มาจากสายกองทัพมีถึง 8 คน ได้แก่ 1.พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ , 2.พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์, 3. พลอากาศเอกสิทธิ เสวตศิลา 4.พลอากาศเอกกำธน สินธวานนท์ , 5.พลเอกพิจิตร กุลละวณิช , 6.พลเรือเอก หม่อมหลวงอัคนี ปราโมช , 7.พลเรือเอกชุมพล ปิยะสกลนันท , 8.พลอากาศเอกชลิต พุกผาสุข.

พลัง และสามารถแสดงให้เห็นว่าเป็นกษัตริย์ที่อิงกับความนิยมของประชาชน (popular monarchy) ได้คือการสถาปนาอำนาจผ่านพระราชกรณียกิจที่องคมนตรีมีหน้าที่โดยตรง (ชนิดา ชิตบัณฑิตย์ , 2554, หน้า 476-477) องค์กรที่เคยมีบทบาทตามพระราชกรณียกิจ ได้แทรกแซงการเมืองครั้งสำคัญขึ้นในวันที่ 19 กันยายน โดยประธานองคมนตรีนำคณะรัฐประหารเข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ (ประชาไทออนไลน์, 30 มีนาคม 2552) โดยที่หนึ่งในผู้ก่อการคือนั้น ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งองคมนตรีภายหลังจากการที่เกษียณอายุราชการ (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับองคมนตรี, <http://www.ohm.go.th/th/privy/privybook> สืบค้น 25 เมษายน 2556)

ก่อนหน้าการยึดอำนาจจะมาถึง สถาบันกษัตริย์ที่เคยอยู่เหนือการเมืองของอุดมการณ์กษัตริย์นิยมใหม่ ได้เผยภาพที่สำคัญของสถาบันกษัตริย์ผ่านปาฐกถา ในเดือนกรกฎาคม 2549 เมื่อ พล.อ.เปรม กล่าวอย่างตรงไปตรงมาว่า

"รัฐบาลก็เหมือน jockey คือเข้ามาดูแลทหาร ไม่ใช่เจ้าของทหาร เจ้าของทหารคือชาติ และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัฐบาลเข้ามาดูแล แต่กำหนดใช้พวกเราตามที่ประกาศนโยบายไว้ต่อรัฐสภา เด็กขี่ม้าบางคนก็ขี่ดี ขี่เก่ง บางคนก็ขี่ไม่ดี ขี่ไม่เก่ง รัฐบาลก็เหมือนกัน บางรัฐบาลก็ทำงานดี ทำงานเก่ง บางรัฐบาลทำงานไม่ดี ไม่เก่งก็มี นี่เป็นเรื่องจริง! ที่พูดนี้เพื่อให้เด็กเรียนเข้าใจว่าเราเป็นทหารของชาติเป็นทหารของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แต่รัฐบาลเข้ามาดูแลเรื่องอื่นของพวกเรา" (ไทยโพสต์ , 15 และ 20 กรกฎาคม 2549)

การไม่ให้ความสำคัญต่ออุดมการณ์ประชาธิปไตยของรัฐสภาโดยนำรัฐบาลมาเปรียบเทียบกับสถาบันกษัตริย์อันเคยมีภาพแทนอยู่เหนือการเมือง ก่อให้เกิดปัญหาในเชิงหลักการ กรอบการคิดแบบอุดมการณ์กษัตริย์นิยมใหม่ ได้เปลี่ยนภาพแทนสถาบันกษัตริย์ให้เข้ามาแทรกแซงการเมืองรวมทั้งปะทะเข้าโดยตรงกับรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน หากเราเห็นว่าประชาธิปไตยได้กลายมาเป็นทิศทางหลักของการเมืองโลกแล้ว เราสามารถพิจารณาบทบาทขององคมนตรีตามหลักประชาธิปไตยแบบรัฐสภา จากข้อเขียนของนาย Herbert Morrison อดีตประธานองคมนตรี แห่งสหราชอาณาจักร ในหนังสือ Parliamentary Affairs ตอนหนึ่งกล่าวไว้อย่างน่าสนใจว่า

"คณะองคมนตรีมีหน้าที่ของตน โดยเฉพาะ แต่หน้าที่สำคัญก็คือ ดำเนินการเป็นองค์คณะที่ "โดยและด้วย" การถวายนามความคิดเห็นต่อพระมหากษัตริย์ในการปฏิบัติพระราชกรณียกิจบางประการ แต่ตามรัฐธรรมนูญนั้น พระมหากษัตริย์ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจตามคำแนะนำของรัฐมนตรี คำวินิจฉัยของคณะองคมนตรีจึงจำเป็นต้องเป็นผล

สะท้อนจากความเห็นของนโยบายของรัฐบาล ฉะนั้นด้วยเหตุผลนี้จึงทำให้
ให้องคมนตรีซึ่งเป็นสมาชิกของคณะพรรคการเมืองฝ่ายค้านมักจะไม่ว
เรียกเข้าประชุมด้วยนอกจากว่า เรื่องที่จะปรึกษาหารือเป็นพิเศษ
นอกเหนือ หรือ พ้นจากการขัดแย้งกันในทางการเมือง (Herbert
Morrison , Parliamentary Affairs , p 10-17 . อ้างใน ไพโรจน์ ชัยนาม ,
ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์, 2515 หน้าที่ 164)

ในปัจจุบัน คณะองคมนตรีของอังกฤษ (เพ็งอ้าง , หน้า 162-167) จึงไม่ใช่สภา หรือองค์
คณะซึ่งมีหน้าที่ทำนองรัฐสภา หรือคณะรัฐมนตรี คงมีหน้าที่สำคัญในการถวายความเห็นต่อกษัตริย์
บางประการ และการถวายความเห็นนี้ก็จะต้องไม่ขัดกับคณะรัฐมนตรี ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในการ
บริหารราชการ ควรสังเกตด้วยว่า คณะองคมนตรีเป็นเพียงแต่ทำตามคำแนะนำของคณะรัฐมนตรี
เพราะคณะรัฐมนตรีเป็นผู้รับผิดชอบต่อสภา การเปรียบเทียบดังกล่าวจึงเปิดโอกาสให้สถาบัน
กษัตริย์เหลื่อมอำนาจด้านพระคุณเข้ามาในด้านหลักการที่สำคัญ นั่นคือในระบอบประชาธิปไตย
รัฐสภา ความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันกษัตริย์ที่มีในแบบเดิมถูกตีความใหม่โดยประธานองคมนตรี
ทำให้การรักษาความสัมพันธ์ทางอำนาจในรูปแบบเดิมเกิดปัญหา

ประการที่สาม ทฤษฎีที่กษัตริย์มีอำนาจนำ (Royal capitalism) อันมีความเป็นปึกแผ่นมา
อย่างยาวนาน จากการผูกโยงการบริหารจัดการรูปแบบโครงการพระราชดำริมาใช้ในการจัดการ
ภาครัฐ อุดมการณ์กษัตริย์นิยมใหม่ซึ่งเคยแบ่งปันอำนาจจากรบอบประชาธิปไตยอย่างลงตัวได้
เปลี่ยนทิศทาง การจัดการอำนาจในทางหลักการประชาธิปไตยกับรัฐธรรมนูญให้อยู่ได้ร่วมเงาของ
อุดมการณ์กษัตริย์ใหม่ และเพื่อการเปลี่ยนผ่านทางการเมืองของสถาบันกษัตริย์ จึงจำเป็นต้องมี
คณะองคมนตรีในการดำเนินการมากยิ่งขึ้น ด้วยรูปแบบของเครือข่ายคณะองคมนตรี ที่ส่วนมากอยู่
ในระบบราชการและกลุ่มทุนใกล้ชิดราชสำนัก¹⁰ หลังการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ภายใต
รัฐบาลขององคมนตรีที่ลาออกมารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐวิสาหกิจ 13 แห่งถูกจัดสรรให้กับ
ผู้นำกำลังพลที่ทำการยึดอำนาจ พร้อมๆ กับการแก้ไขกติกาบางส่วนให้ข้าราชการมีอำนาจในการ
เข้าไปนั่งในตำแหน่งรัฐวิสาหกิจ (ดูใน พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2551 ,
และ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2551) จุดอ้างความชอบธรรมของ

¹⁰ สำหรับรายชื่อองคมนตรีที่มีตำแหน่งในกลุ่มขนาดใหญ่ อาทิ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นประธานที่ปรึกษาธนาคาร
กรุงเทพ , นายแพทย์เกษม วัฒนชัย เป็นกรรมการสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ , พลอากาศเอก กำธน สินธวานนท์ เป็น
กรรมการบริษัทเครือซีเมนต์ไทย จำกัด , นายสัญญา ธรรมศักดิ์เป็น ประธานกรรมการบริษัทปูนซีเมนต์ไทย , นายเชา ฌีลวันต์
เป็นกรรมการสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ , กรรมการธนาคารไทยพาณิชย์ และ กรรมการบริษัทเครือซีเมนต์ไทย จำกัด .

องคมนตรีที่สามารถปะทะกับทุนจากระบบรัฐสภาได้นั้น จึงจำเป็นต้องวางบนฐานทุนนิยมที่สถาบันกษัตริย์มีอำนาจนำ (Royal capitalism) ด้วยในอีกทางหนึ่ง

ประการสุดท้าย การผลิตความหมายให้สถาบันกษัตริย์อยู่เหนือการเมือง ซึ่งมีลักษณะที่การเมืองในระบบรัฐสภาทำงานภายใต้นโยบายที่ตอบสนองต่อประชาชน และสถาบันกษัตริย์จะวางบทบาทในฐานะประมุขของรัฐ ผู้เขียนเห็นว่าจุดสำคัญทางประวัติศาสตร์ของการอยู่เหนือการเมืองอยู่ที่เหตุการณ์ การทรงเชิญคู่ขัดแย้งในเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ 2535 โดยการประสานงานขององคมนตรี¹¹ ให้เข้าเฝ้าเพื่อตกลงบรรเทาความรุนแรงทางการเมือง การสร้างความหมายว่าสถาบันกษัตริย์อยู่เหนือการเมืองจึงกระทำให้พร้อมๆ กับการแทรกแซงการเมืองตลอดเวลา นอกจากนี้ ด้วยประวัติศาสตร์ของโครงสร้างทางการเมืองตามที่กล่าวมาสถาบันกษัตริย์สามารถแทรกแซงอุดมการณ์กษัตริย์นิยมใหม่ผ่านองคมนตรี ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่ถูกพัฒนาจากฐานคิดของประชาธิปไตยสำนักจารีตประเพณี นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ (2533, หน้า 454-45) อธิบายว่าถ้อยคำนิคมโดยนักคิดสายราชวงศ์และขุนนางรุ่นแรกที่ได้รับอิทธิพลความคิดจากตะวันตก ดังนั้นในปัจจุบันการแต่งตั้งข้าราชการฝ่ายตุลาการเป็นองคมนตรี จึงถือเป็นการผนวกฝ่ายการเมืองขององค์กรผู้ใช้อำนาจอธิปไตยเข้าสภาวะองคมนตรีซึ่งอยู่ในเขตพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในที่สุด¹² ความคิดทางการเมืองขององคมนตรี ในยุคเปลี่ยนผ่านนี้ จึงสัมพันธ์กับประสบการณ์ทางการเมืองและอุดมการณ์กษัตริย์ใหม่อย่างแยกไม่ออก แบบแผนทางการเมืองนี้ได้แสดงออกอย่างสำคัญในช่วงวิกฤติทางการเมือง

บทบาททางการเมืองขององคมนตรีในภาวะเปลี่ยนผ่านทางการเมือง

ประธานองคมนตรี พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ คือบุคคลที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเลือกมาให้เป็น ผู้บัญชาการทหารบก และเป็นนายกรัฐมนตรี จนถึงปี 2531 ก่อนจะได้รับ

¹¹ วันพุธที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2535 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ ศาสตราจารย์ สัญญา ธรรมศักดิ์ ประธานองคมนตรี และพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ องคมนตรีและรัฐบุรุษ นำพลเอกสุจินดา คราประยูร นายกรัฐมนตรี และพลตรีจำลอง ศรีเมือง เข้าเฝ้า พระองค์ ทรงมีพระราชดำรัสแก่คณะผู้เข้า ซึ่งโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย นำเทปบันทึกภาพเหตุการณ์ดังกล่าว ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ทั้ง 5 ช่อง เมื่อเวลา 24:00 นาฬิกาของคืนเดียวกัน หลังจากนั้นประมาณ 1 สัปดาห์ พลเอกสุจินดาจึงกราบถวายบังคม ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และมอบหมายให้ มียชัย อุชชินธุ์ รองนายกรัฐมนตรี เป็นผู้รักษาราชการแทนเป็นการชั่วคราว ดูใน บัน ทึกสีคำ 30 พ.ศ. 35 <http://www.youtube.com/watch?v=U1a88D9aeEs>.

¹² ถ้านับเฉพาะหลังจากรัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2540 เป็นต้นมา มีองคมนตรีที่ได้รับการแต่งตั้งจากสายตุลาการทั้งหมด 6 ท่าน ได้แก่ 1. นายศักดิ์ โมกขกุล ประธานศาลฎีกา ปี พ.ศ. 2539-2540, นายสันติ ทักราล ประธานศาลฎีกา ปี พ.ศ. 2544 - 2545, นายอรรถนิติ ดิษฐอำนาจ ประธานศาลฎีกา ปี พ.ศ. 2545 - 2547, นายศุภชัย ภู่งาม ประธานศาลฎีกา ปี พ.ศ. 2547-2548, นายชาญชัย ลิขิตจิตถะ ประธานศาลฎีกา ปี พ.ศ. 2548-2549, และ นายสวัสดิ์ วัฒนายากร อดีตตุลาการศาลปกครอง.

พระราชทานแต่งตั้งเป็นองคมนตรีและรัฐบุรุษทันทีหลังพ้นจากตำแหน่ง¹³ พระมหากษัตริย์ที่เคยมีบทบาทการเมืองทั้งเชิงรุกและเชิงรับ ในปัจจุบันพระองค์เริ่มแสดงบทบาทเป็น "ผู้มีส่วนร่วมเชิงรุก" (บุญชนะ อัตถากร, 2525, หน้า 186-187 และ Kobkua, Suwannathat-Pian, 2002, pp.57-71) กรณีการให้กำลังใจ พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ ซึ่งลาออกจากการรับตำแหน่งองคมนตรีมารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ในสถานการณ์ที่นายกฯ ถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนักเรื่อง การบุกกรุ๊ปป่า การปราบปรามประชาชนในเหตุการณ์พฤษภาคม 2535 โดยกล่าวว่า

“นายกฯ (พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ / วงเล็บโดยผู้เขียน) กับผมเป็นเพื่อนรักกัน ผมก็รักท่านนายกฯเอาใจช่วยท่านนายกฯ ผมขอยืนยันต่อหน้าพวกคุณ นายกฯ เป็นคนดีมากๆ เป็นคนที่เชื่อถือได้ เป็นคนเก่ง เป็นคนที่เสียสละเพื่อส่วนรวม อยากให้พวกคุณทั้งหลายให้กำลังใจแก่นายกฯ ” (ผู้จัดการออนไลน์, 22 ธันวาคม 2549)

องคมนตรีที่เป็นที่ปรึกษาษัตริย์ ได้ข้ามพรมแดนเข้ามาในพื้นที่การเมืองมากขึ้น ภาพแทนของอุดมการณ์กษัตริย์ใหม่ที่คอยพยุงบ้านกษัตริย์ให้อยู่ในระดับจัดการทางการเมืองได้ถูกทำให้แข็งแกร่งขึ้น ตัวอย่างที่ดีที่สุดในการเปลี่ยนผ่านทางการเมืองที่สำคัญคือ การที่องคมนตรีเปิดเผยอย่างตรงไปตรงมาถึง รัฐไทยในความหมายขององคมนตรีคือ สถาบันกษัตริย์เป็นสิ่งสูงสุดเหนือรัฐธรรมนูญและประชาธิปไตย ผู้เขียนคัดบางตอนจาก บทสัมภาษณ์ของพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรี ต่อผู้ช่วยบรรณาธิการนิตยสาร ฟาร์อีสเทิร์นอีโคโนมิกรีวิว นายโคลัม เมอร์ฟี

เมอร์ฟี - “ท่านคิดว่าประชาธิปไตยเป็นหนึ่งในเป้าหมายร่วมกันหรือไม่ ?”

พลเอกเปรม - “ประชาธิปไตย ? ใช่สิ (แต่) คุณมีรัฐธรรมนูญของคุณและเรามี รัฐธรรมนูญของเรารัฐธรรมนูญของเราต่างกัน”

เมอร์ฟี - “ประชาธิปไตยแบบไทยๆแตกต่างอะไรจากประชาธิปไตยแบบตะวันตก ?”

พลเอกเปรม - “เราคือราชอาณาจักรคุณไม่ใช่ คุณก็เลยต้องคิดหาวิธีบริหารประเทศที่แตกต่างออกไปบ้าง คนไทยทั่วไปรักในหลวงมากคุณรู้มั๊ย ถ้าคุณเห็นสิ่งที่เกิดขึ้นวันที่ 9 มิถุนายน (ครบ 60 ปีขึ้นครองราชย์) คุณก็จะเห็นได้ว่าเรารักพระมหากษัตริย์เพียงใด นี่เป็นสิ่งแตกต่างระหว่างประเทศของคุณกับประเทศของผม”

¹³ พลเอกเปรมทำหน้าที่เป็นประธานองคมนตรีในปี 2541 ในเดือนเมษายน 2544 พระมหากษัตริย์และพระราชินีติดตามพลเอกเปรม ไปโคราชเพื่อแสดงความสนับสนุนเขาตอนที่มิคนพยายามจะทำรัฐประหาร โค่นล้มรัฐบาลในระบอบเผด็จการครั้งใหม่ของพลเอกเปรม

เมอร์ฟี - "ขอถามเกี่ยวกับการที่ท่านกล่าวถึงกองทัพและบทบาทของกองทัพในประเทศไทยเมื่อช่วงหน้าร้อน¹ นักสังเกตการณ์บางคนประหลาดใจกับการที่ท่านกล่าวกับนักเรียนทหาร?"

พลเอกเปรม - "ในประเทศนี้เราถือว่าเราเป็นของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว กองทัพเป็นของพระองค์ เราถือน้ำพิพัฒน์สัตยาว่าเราเป็นของในหลวงนั้นทำให้เราเข้าใจง่ายขึ้น" คูใน "คุณมีรัฐธรรมนูญของคุณ เรามีรัฐธรรมนูญของเรา" (แปลโดย พงศ์เลิศ พงศ์วานันต์ ใน ฟ้ายเดียวกันฉบับพิเศษ รัฐประหาร ๑๕ กันยายน, 2550, หน้า 254-259.)

ขณะเดียวกันเราจะพบว่าด้านพระคุณที่รักษาสถาบันกษัตริย์ไว้ได้เจือจางลงไป พร้อมกับการจับด้านพระเดชให้เข้มแข็งออกมาอย่างต่อเนื่องผ่านสถาบันองคมนตรี (มติชนออนไลน์, 4 ตุลาคม 2549) ดังนั้นอุดมการณ์กษัตริย์นิยมใหม่ในระยะเปลี่ยนผ่านการเมืองไทยจึงได้ผันแปรเคลื่อนไหวความหมายให้เอนเบี่ยงออกไปจากแบบแผนเดิม ผู้เขียนเห็นว่าจากความสัมพันธ์ดังกล่าว ได้เผยให้เห็นแบบแผนของอุดมการณ์กษัตริย์ใหม่ที่ผันแปรออกไปใน 2 ประการ คือ

ประการแรก อุดมการณ์กษัตริย์ใหม่เพิ่มความรุนแรงของการใช้อำนาจด้านพระเดชมากขึ้น มีการใช้ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 112 หรือที่เรียกกันว่า "กฎหมายหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ"¹⁴ (ประชาไทออนไลน์, 27 มิถุนายน 2554) ซึ่งมีหลายคดีนับรวมการกระทำต่อองคมนตรีเข้าไปในระดับเดียวกับพระบรมวงศานุวงศ์ การใช้ด้านพระเดชดังกล่าวถูกนำมาจัดการฝ่ายตรงข้ามทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น มายาคติในด้านสถาบันกษัตริย์ที่มีแต่ภาพความรักในประชาราษฎร์ เปลี่ยนมาเป็นภาพแทนของการใช้กฎหมาย และการบังคับ จัดระเบียบ เพื่อจัดการผู้ที่เห็นต่างในทางการเมือง แทน สถาบันกษัตริย์ถูกทำให้รับรู้ไม่ได้ว่าอยู่เหนือการเมือง อาทิ การรับรองนายกรัฐมนตรีที่มาจากองคมนตรี , การเข้าแทรกแซงเหตุการณ์พฤษภาคม 2535 ผ่านการประสานขององคมนตรี ความสัมพันธ์ทางอำนาจที่เคยมีอย่างลงหลักปักฐานหลัง 14 ตุลาคม 2516 ถูกสั่นคลอน การผนวกข้อกฎหมายประมวลกฎหมายอาญามาตรา 112 เข้ากับหลักการความมั่นคงของรัฐ โดยปฏิเสธข้อเสนอของปัญญาชน ,นักวิชาการ และประชาชนในการรักษาหลักการเสรีภาพและประชาธิปไตย

¹⁴ เดวิด สเติร์คฟิส นักวิชาการที่ติดตามการใช้กฎหมายอาญามาตรา 112 ในประเทศไทย เปิดเผยข้อมูลการเพิ่มขึ้นของคดีหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ โดยอ้างอิงข้อมูลของศาลยุติธรรมของไทยว่า ในปีที่ผ่านมา (2553) มีการฟ้องคดีหมิ่นพระบรมเดชานุภาพตามมาตรา 112 ของประมวลกฎหมายอาญากว่า 478 คดี เพิ่มขึ้นเป็นสามเท่า เทียบกับปี 2552 ซึ่งมี 164 คดี และปี 2550 จำนวนทั้งสิ้น 126 คดี "น่าแปลกใจว่าจะมีประเทศไหนอีกในโลกที่มีคดีประเภทนี้สูงขนาดนี้" ตัวเลขของไทยในรอบหนึ่งปีถือว่าสูงกับจำนวนคดีดังกล่าวในประเทศเยอรมันในรอบ 120 ปีที่ผ่านมาได้แล้ว"

โดยยอมรับด้านพระคุณของสถาบันกษัตริย์เอาไว้ (เว็บไซต์ ILaw, 18 กุมภาพันธ์ 2556) กลับถูกทำให้บิดพลิ้วความหมายอีกด้านของอุดมการณ์กษัตริย์ใหม่ให้เผยออกมา

ประการที่สอง เส้นแบ่งระหว่างอำนาจหน้าที่ขององคมนตรี ที่เคยทำเฉพาะด้านพระราชกรณียกิจและถวายคำปรึกษา ถูกทำให้พร่าเลือนเมื่อองคมนตรีเชื่อมสถานะเข้ากับพระมหากษัตริย์ในด้านการป้องกันการถูกวิพากษ์วิจารณ์¹⁵ (ประชาไทออนไลน์ 17 มกราคม 2556) ด้านที่เคยเป็นสถาบันกษัตริย์มวลชน (popular monarchy) ถูกตั้งคำถามมากขึ้น อุดมการณ์กษัตริย์นิยมใหม่ที่สร้างขึ้นมาจากคณะองคมนตรีที่เคยมีบทบาทสำคัญ เกิดขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองขับไล่ที่ปรึกษาของกษัตริย์ แม้ในระยะเปลี่ยนผ่านทางการเมืองไทยที่ใกล้จะมาถึง รัฐธรรมนูญจะรับรองอำนาจขององคมนตรี ไว้เฉกเช่นเดียวกับหลังรัฐธรรมนูญฉบับรัฐประหาร พ.ศ. 2534

แต่การเผชิญกับความยากลำบากในการธำรงรักษาซึ่งแบบแผนเดิมของอุดมการณ์กษัตริย์นิยมใหม่ไว้ได้เลือนหายไป ดังนั้นองคมนตรีที่เคยสวมรับบทบาททางการเมืองแบบเดิมเอาไว้ย่อมถูกท้าทายและสั่นคลอนไม่เฉพาะในมิติอำนาจหน้าที่ในตัวบทกฎหมาย แบบที่เคยเกิดขึ้นในช่วงหลังรัฐประหาร พ.ศ. 2490 ที่บรรจ้องคมนตรีมาติดตั้งไว้ในระบอบประชาธิปไตยเท่านั้น แต่ความชอบธรรมของอุดมการณ์ประชาธิปไตยได้เคลื่อนขึ้นมาปะทะ/โจมตีอุดมการณ์กษัตริย์นิยมใหม่ขององคมนตรีเสียเอง ในฐานะผลผลิตความคิดทางการเมืองที่ไม่สามารถมีตำแหน่งแห่งที่ได้อย่างเสถียร พลวัตและความผันแปรของอำนาจสถาบันองคมนตรีได้ทำแบบแผนทางการเมืองแบบใหม่ขึ้นมา เป็นแบบแผนที่ไม่สามารถรองรับระเบียบทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้อย่างแข็งแรงอีกต่อไป

¹⁵ ผู้เขียนคัดเนื้อหาในหมายเลขคดีที่ อ.2740/2553 บางส่วนดังนี้ "ศาลพิเคราะห์แล้วเห็นว่า การที่จะพิจารณาว่าคำพูดดังกล่าวหมายถึงใครนั้นจำเป็นต้องพิจารณาจากท่าทาง ประกอบด้วย แม้จำเลยจะบอกว่า ไม่สามารถระบุได้ว่าใคร แต่การที่จำเลยแสดงท่าทางด้วยการเอามือปิดปากตนเองนั้น เป็นการสื่อให้เห็นว่าเป็นบุคคลที่สูงส่งยิ่ง เพราะแม้จำเลยจะกล่าวปราศรัยโจมตีอภิสิทธิ์ และ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ก็ไม่มีการแสดงท่าทางดังกล่าวนอกจากนี้ พล.อ.เปรม ยังเป็นผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งจากพระเจ้าอยู่หัว ไม่ได้อยู่ภายใต้อำนาจของนิติบัญญัติ บริหาร หรือตุลาการแต่อย่างใด คำพูดที่ว่ามิอะไรอยู่เบื้องหลังเปรมนั้นจึงไม่อาจมองได้ว่าหมายถึงบุคคลอื่นได้ การที่จำเลยแสดงท่าทางไม่กล้าพูดนั้น ไม่สามารถมองเป็นบุคคลอื่นใดได้ นอกจากพระเจ้าอยู่หัว เป็นการแสดงให้เห็นว่า พระเจ้าอยู่หัวทรงไม่ประสงค์ให้อภิสิทธิ์ยุบสภา ซึ่งทำให้พระเจ้าอยู่หัวทรงเสื่อมเสีย คำอ้างของจำเลยจึงไม่มีน้ำหนักพอให้รับฟัง อีกทั้งในการปราศรัยดังกล่าวไม่มีการปราศรัยเรื่องเพศ หรือเรื่องส่วนตัวของ พล.อ.เปรม แต่อย่างใด"

บรรณานุกรม

หนังสือ

เกรียงศักดิ์ เชมภูพัฒน์นิช. (2551). ความคิดประชาธิปไตยแบบไทยจากยุคชอยุธยาถึงยุคจอม

พลสุยดี ษนะรัชต์ . พิมพ์ครั้งแรก. โครงการตลาดวิชา มหาวิทยาลัยชาวบ้าน.

คำณูณ สิทธิสมาน. (2549). ปรากฏการณ์สนธิ จากเสือสี่เหลืองถึงผ้าพันคอสีฟ้า. กรุงเทพฯ:บ้าน
พระอาทิตย์.

ชนิดา ชิตบัณฑิตย์. (2554). โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ: การสถาปนาพระราชอำนาจนำ
ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำรา
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

ณัฐพล ใจจริง. (2556). ขอฟันไฟในฝันอันเหลือเชื่อ ความเคลื่อนไหวของขบวนการปฏิวัติสยาม
(2475-2500) . พิมพ์ครั้งแรก. นนทบุรี: ฟ้ายาวกัน.

นกรินทร์ เมฆไตรรัตน์. (2533). ความคิด ความรู้และอำนาจการเมือง ในการปฏิวัติสยาม 2475.
พิมพ์ครั้งแรก. กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสันเพรส.

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2538). กฎหมายมหาชน เล่ม 3 ที่มาและนิติวิธี. พิมพ์ครั้งแรก. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์นิติธรรม.

บุญชนะ อรรถากร. (2525). บันทึกการปฏิวัติ 1-3 เมษายน 2524 กับข้าพเจ้า. พิมพ์ครั้งแรก.
กรุงเทพฯ:สหประชาพานิชย์.

ประมวล รุจนเสรี. (2548). พระราชอำนาจ. พิมพ์ครั้งที่ 3, กรุงเทพฯ: มปท.

ไพโรจน์ ชัยนาม, เล่ม 2 กฎหมายรัฐธรรมนูญของไทย ตอนที่ 1. 2495. คำอธิบายกฎหมาย
รัฐธรรมนูญ เปรียบเทียบ (โดยสังเขป). พิมพ์ครั้งแรก. พระนคร: โรงพิมพ์อักษรนิติ.

ไพโรจน์ ชัยนาม. (2515). สถาบันการเมืองและรัฐธรรมนูญของต่างประเทศกับระบอบการปกครอง
ของไทย. พิมพ์ครั้งแรก. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

หยุด แสงอุทัย. (2500). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และรัฐธรรมนูญทั่วไป. พิมพ์ครั้งแรก.
พระนคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

_____. (2509). คำบรรยาย หลักรัฐธรรมนูญทั่วไป คำอธิบายโดยสังเขปของธรรมนูญการ
ปกครองราชอาณาจักรและกฎหมายเลือกตั้งทั่วไป. พระนคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 กันยายน 2556 – กุมภาพันธ์ 2557

วารสารการเมืองการปกครอง
ประเด็นปัญหาปัจจุบันในอาเซียน

บทความ

วิชา มหาคุณ. "สถาบันพระมหากษัตริย์กับศาลยุติธรรม" ใน วารสารศาลยุติธรรม 4, 1

(ธ.ค. 2546 - มกราคม 2547). หน้า 17.

พงศ์เลิศ พงศ์วานานต์ (ผู้แปล). 2550. *คุณมีรัฐธรรมนูญของคุณ เรามีรัฐธรรมนูญของเรา*. พิมพ์ครั้งที่
แรก. กรุงเทพฯ: ฟ้ายเดียวกัณฉบับพิเศษ รัฐประหาร 19 กันยา.

หนังสือพิมพ์

- คมชัดลึก 28 มีนาคม 2552.
- มติชนรายวัน 15 ก.ค. 2549.
- มติชนรายวัน 1 ก.ย. 2549.
- ไทยโพสต์ 15 กรกฎาคม 2549.
- ไทยโพสต์ 20 กรกฎาคม 2549 .
- Thai Press Reports 3 มีนาคม 2548.

ปาฐกถา

เกษียร เตชะพีระ. “เมืองไทยหลังวิกฤติ?: ทิศทางการเมือง การบริหาร และการต่างประเทศไทย”

วันที่ 10 มกราคม 2554 ณ หอประชุมศรีบูรพา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เว็บไซต์

ขายชินคอร์ป ล้างมือในอ่างทองคำ ลบภาพผลประโยชน์ทับซ้อน ?, โอเพ่นออนไลน์ 18 มกราคม

2549. <http://www.onopen.com/2006/01/203> สืบค้น 20 กันยายน 2553

ครก.112 แกลงได้ประธานสภาฯ ม.112 เป็นเรื่องสิทธิเสรีภาพของปชช. <http://ilaw.or.th/node/1854>

สืบค้น 10 มกราคม 2556.

" จำคุก 'เจิ้ง คอกจิก' 3 ปี คดี 112 ลดโทษเหลือ จำคุก 2 ปี 'ไม่รอลงอาญา' ,ประชาไทออนไลน์ 17

มกราคม 2556. " <http://www.prachatai.com/journal/2013/01/44731> สืบค้น 17 มกราคม

2556

ทักษิณ” ประกาศไม่รับตำแหน่งนายกฯ! , ผู้จัดการออนไลน์ 4 เมษายน 2549

<http://www.manager.co.th/Home/ViewNews.aspx?NewsID=9490000045605> สืบค้น

20 กันยายน 2553

นักข่าวพลเมือง: ผู้เชี่ยวชาญเผยสถิติคดีหมิ่นฯ เมืองไทยปีเดียวเฉียด 500 คดี เทียบเยอรมัน 120 ปีก่อน , ประชาไทออนไลน์ <http://prachatai.com/journal/2011/06/35700> สืบค้น 27 มิถุนายน 2555

บรรศักดิ์ อูวรรณ โณ, สารานุกรมไทย หมวด 5 พระราชสถานะและพระราชอำนาจตามรัฐธรรมนูญ, 2542. <http://guru.sanook.com/encyclopedia> สืบค้น 26 กรกฎาคม 2552

บันทึกสีดำ 30 พ.ค. 35 <http://www.youtube.com/watch?v=U1a88D9aeEs>. สืบค้น 25 พฤศจิกายน 2552

ปลดฟ้าผ่า! “เมืองไทยรายสัปดาห์”, ผู้จัดการ ออนไลน์ 15 กันยายน 2548 .

<http://www.manager.co.th/Entertainment/ViewNews.aspx?NewsID=9480000126193>
สืบค้น 19 พฤศจิกายน 2552.

ปาฐกถา "14 ตุลา" ธงชัย วินิจจะกูล : ข้ามให้พ้นประชาธิปไตยแบบหลัง, ประชาไทออนไลน์
<http://prachatai.com/journal/2005/10/6075> 14 ตุลา สืบค้น 25 เมษายน 2550

ธงชัย วินิจจะกูล , ธงชัย วินิจจะกูล(จบ) วิเคราะห์เหตุ สังคมไทย "เพี้ยน" แล้วยังไม่รู้ว่า "เพี้ยน" จึงต้องต่อแผล หลอกตัวเอง เว็บไซต์ ประชาชนออนไลน์ ,
http://www.prachatham.com/detail.htm?code=i1_21122011_01. สืบค้นวันที่ 24 มิถุนายน 2555

พลเอกเปรมติณสูลานนท์, "บทบรรยายพิเศษในหัวข้อการเสริมสร้างการเป็นผู้นำด้วยหลักคุณธรรม ความพอเพียงและความเสียสละของ พลเอกเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรี ณ โรงเรียนนายเรือ วันที่ 28 กรกฎาคม 2549" , นาวิกศาสตร์ 90 : 2 (ก.พ. 2550) ,
www.navy.mi.th/navic/document/900202a.html

เปรมปัดเบื้องหลังปฏิวัติ-ไม่ได้นำ”พลเอกสนธิ”เข้าเผ้าฯ
<http://www.prachatai.com/journal/2009/03/20540>

"พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับองคมนตรี" , <http://www.ohm.go.th/th/privy/privybook>. สืบค้น 25 เมษายน 2556.

ป้า อวยพรปีใหม่ สำนักความเป็นไทย-ธรรม! ย้ำให้กำลังใจสุรยุทธ์”

<http://www.manager.co.th/Politics/ViewNews.aspx?NewsID=9490000156749>. สืบค้น วันที่ 22 ธันวาคม 2549

ป้าเปรม” ใครยึดประเทศเป็นของตัว-พรรคพวก จะเจอยานะวันที่ 04 ต.ค. 2549

<http://www.maticchon.co.th/breaking-news/ breakingnews.php?nid=MjAwNjEwMDQtMTYyNzQ2> สืบค้น 23 กุมภาพันธ์ 2552.

ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 กันยายน 2556 – กุมภาพันธ์ 2557

วารสารการเมืองการปกครอง
ประเด็นปัญหาปัจจุบันในอาเซียน

สมศักดิ์ เจียมธีรสกุล ลำดับที่ 10735 ในกระดานข่าวของมหาวิทยาลัยเที่ยงคืน

<http://www.thaimisc.com/freewebboard> สืบค้น 20 กรกฎาคม 2552

สมศักดิ์ เจียมธีรสกุลเสนอเรื่องแด่คณะรัฐมนตรีว่าด้วยพระราชอำนาจในการแต่งตั้งองคมนตรี ประชาไทออนไลน์ 13 ตุลาคม, 2552.

<http://www.prachatai.com/journal/2009/10/26184>

เอกสาร

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ, สำนัก. เอกสารกรมราชเลขาธิการ รัชกาลที่ 6 ร.6.25/1 เรื่องตั้งองคมนตรี (19 มี.ค. 2457 – 11 มี.ค. 2467)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2490. 9 พฤศจิกายน 2490, ใน ราชกิจจานุเบกษา, ฉบับพิเศษ เล่มที่ 64 ตอนที่ 53.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534. 9 ธันวาคม 2534, ราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ 216 เล่ม 108.

พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พุทธศักราช 2551. 4 มีนาคม 2551, ราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ 125 เล่มที่ 42 ก.

เอกสาร/หนังสือ/บทความ ภาษาต่างประเทศ

Kevin Hewison. (1997). 'The monarchy and democratisation' in Kevin Hewison (ed.), Political Change in Thailand: Democracy and Participation, London: Routledge.

Kobkua, Suwannathat-Pian. (2002). 'The monarchy and constitutional change since 1972', in Duncan McCargo (ed.), Reforming Thai Politics, Copenhagen: NIAS Press.

Kullada Kesboonchoo Mead. (2004). The rise and decline of Thai absolutism. Routledge.